

in the third battle of Panipat (1761).

5

B.A. I

HISTORY

(मराठी माध्यम)

- सूचना : (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. (अ) रिक्तस्थानां जागा भरा :-

(1) शिवाजीचा जन्म इ. स.----- ला झाला.

1

TKN/KS/16-1078

5

Contd.

- (2) ----- ने गजापूरच्या खिडीत शिवाजी महाराजांचे प्राण वाचविले. 1
- (3) छत्रपती शिवाजींच्या अष्टप्रधान मंडळातील अमात्य ----- हा होता. 1
- (4) छत्रपती ----- स्वराज्यासाठी आपले बलिदान दिले. 1
- (5) छत्रपती राजारामाने ----- या ठिकाणी मराठ्यांची नवीन राजधानी बनविली. 1
- (ब) योग्य पर्याय निवडा :-
- (1) छत्रपती शिवाजींनी विजापूरच्या ताब्यातील कोणता किल्ला जिंकून स्वराज्याचे तोरण बांधले ?
- (अ) तोरणा
- (ब) सिंहगड
- (क) राजगड
- (ड) पुरंदर. 1
- (2) कोणत्या तहाने शिवाजी महाराजांनी आपले 23 किल्ले मोगलांना दिले ?
- (अ) पुरंदर
- (ब) आग्रा
- (क) सूरत
- (ड) अलाहाबाद. 1

- (3) शिवाजी महाराजांच्या आरमाराच्या हालचालींचे मुख्य केंद्र कोणते होते ?
- (अ) जंजीरा
- (ब) विजयदुर्ग
- (क) सिंधुदुर्ग
- (ड) वसई. 1
- (4) मराठ्यांच्या स्वातंत्र्य संग्रामाच्या काळात प्रशासनाला कोणी सांभाळले ?
- (अ) मोरोपंत पिंगळे
- (ब) नागोजी माने
- (क) रामचंद्रपंत अमात्य
- (ड) हंबीराव मोहिते. 1
- (5) मराठ्यांचे स्वातंत्र्ययुद्ध जिंकणारी महाराणी कोण होती ?
- (अ) सईबाई
- (ब) सोयराबाई
- (क) जिजाबाई
- (ड) ताराबाई. 1
- (क) एका वाक्यात उत्तरे लिहा :-
- (1) शिवाजी महाराजांचा जन्म कोणत्या किल्ल्यात झाला ? 1

- (2) जावळीच्या जंगलात शिवाजीने विजापूरच्या कोणत्या सरदारास ठार केले ? 1
- (3) 1665 ला पुरंदरच्या तहावर कोणी सहा केले? 1
- (4) कोणत्या नावाने शिवाजी महाराजांचे मंत्रीमंडळ ओळखले जात होते ? 1
- (5) छत्रपती शिवाजींच्या मंत्रीमंडळातील पहिला पेशवा कोण होता ? 1
- (6) छत्रपती संभाजीचा कोणता विश्वासपात्र मित्र शेवटपर्यंत सोबत होता ? 1
- (7) मोगल सरदार शेख निजामाने संभाजी महाराजांना कुठे कैद केले ? 1
- (8) छत्रपती राजारामाने कोणत्या पद्धतीचे पुनरुज्जीवन केले ? 1
- (9) राजारामांच्या मृत्युनंतर मराठ्यांच्या स्वातंत्र्ययुद्धाचे नेतृत्व कोणी केले ? 1
- (10) औरंगजेबाचा मृत्यु केव्हा झाला ? 1

2. महावीरांचे प्रारंभिक जीवन व शिकवण स्पष्ट करा.

किंवा

सम्राट समुद्रगुप्ताच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा. 20

3. सम्राट हर्षवर्धनच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.

किंवा

मोहम्मद तुघलकाच्या योजनांबद्दल माहिती लिहा व त्याच्या अपयशाची कारणे स्पष्ट करा. 20

4. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 10 ते 15 ओळीत लिहा :-

- (अ) पानिपतच्या पहिल्या लढाईचे (1526) महत्त्व स्पष्ट करा. 5
- (ब) शेरशहाच्या धु-राजस्व सुधारणा स्पष्ट करा. 5
- (क) 'दीनेइलाही' वर टिपण लिहा. 5
- (ड) औरंगजेब-मराठा संघर्षाची थोडक्यात माहिती लिहा. 5

किंवा

- (1) खनुवाच्या युद्धाचे (1527) महत्त्व लिहा. 5
- (2) शहाजहानच्या काळातील वारसायुद्धाबद्दल माहिती लिहा. 5
- (3) अकबर-राजपूत संबंधावर टिपण लिहा. 5
- (4) शहाजहानच्या काळातील स्थापत्यकलेची माहिती लिहा. 5

5. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 10 ते 15 ओळीत लिहा :-

(अ) खेडच्या लढाईचे (1707) महत्त्व स्पष्ट करा. 5

(ब) पहिला बाजीराव पेशवा व निजाम संबंधाची माहिती लिहा. 5

(क) चौथाई व सरदेशमुखी वर टिपण लिहा. 5

(ड) 'सदाशिवराव भाऊ' वर टिपण लिहा 5

किंवा

(1) कान्होजी आंग्रे प्रकरणावर टिपण लिहा. 5

(2) पहिल्या बाजीराव पेशव्याने राजा छत्रसालाची सुटका कशी केली ? 5

(3) उद्गीरची लढाई (1760) वर टिपण लिहा. 5

(4) पानिपतच्या तिसऱ्या लढाईत (1761) मराठ्यांच्या पराभवाची दोन कारणे लिहा. 5